

AN ATTEMPT FOR STRUCTURING REGIONAL DEVELOPMENT AS A SCIENTIFIC FIELD IN THE SYSTEM OF SOCIAL SCIENCES

Abstract: The main purpose of the present article is to present and trigger the discussion about the problems of regional development in the present times. An attempt for giving a definition of the specific features and trends in the regional development is made in this article. A comparative analysis of the present status of the regional development sciences is made. Also a methodological assessment of the regional development peculiarities was made as well as the inter-disciplinary relationships with other sciences have been outlined. The foundations of the regional studies have been highlighted and new possible tendencies for the development of this scientific field have been drawn. A mention of the different branches of the regional development studies has been made while a focus on the problems of the urban development and the surrounding environment was put. Also the problems of the separate territorial communities and the processes of regionalization were analyzed. Last, but not least the article aims at provoking a discussion on the regional development problems and completing the methodology of the regional studies.

Author information:

Kamen Petrov

Assoc. Prof.
UNWE,

✉ petrovk@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

regional studies, regional development, processes, methodological, science, problems;

Увод

Основната цел на тази статия е да открие широка дискусия по проблемите на регионалното развитие. Авторът излага своя позиция относно неяснотата в използвания понятиен апарат в тази наука - факт, който без всякакво съмнение поставя регионалното развитие в неособено благоприятно положение в системата на фундаменталните науки. Повод за тази статия е необходимостта да се въведе научна насоченост в обучението по регионално развитие и същевременно да се изведат неговите особености и фундамент при изследванията на пространството и територията, като на регионалните достижения се придаде практико-приложен характер. В този подход ние се стремим да наложим нужните инструменти и анали, достигнати от нас при практическата и теоретична подготвеност, свързани с преподаването на регионалните дисциплини. В някои случаи системата се стреми към намаляване, а в други към увеличаване на различията, но от теоретична гледна точка е важно да се посочи методологическата конструкция защо дадено нещо е така. От друга страна, икономическата система сама по себе си в много случаи не е в състояние да постигне приемливо равновесие. Ето защо при разработване на политиките, насочени към по-равномерно разпределение на доходите между хората, групите и териториите, се нуждаем от извеждането на определени методологически закономерности. В тази посока икономическата активност в Европа е силно концентрирана в големите мегаполиси и градските агломерации. Регионалната

политика предлага отслабване на напрежението в големите градове чрез насочване на част от икономически активното население в други райони. Общоевропейската регионална политика позволява на една страна да се включи в политики, които стимулират икономическата активност в териториите на други страни. Решаването на териториалните проблеми води до верижна реакция, натрупвайки положителни ефекти, разпространяващи се извън границите на отделната държава, засягащи и други страни. През всичките етапи на развитието на човешкото общество регионалната наука е имала своя фокус и острота и се е проявявала наред с най-значимите науки. На практика обаче, човекът не може да мине без познаване на средата, в която живее и в която извършва своята трудова дейност. Така изследванията на земята, или казано с други думи на пространството и територията, в чисто локален и регионален контекст постепенно се усъвършенстват в резултат на развитието на обществените отношения и постиженията на отделните социално-икономически етапи в неговото развитие. Така се развиват отделните научни направления. Като цяло регионалното развитие има своя корен в географията, но и географската наука не остава същата. От друга страна постепенно регионалното развитие аргументира своята цялост и същевременно укрепва, разширява и задълбочава своите интереси и възможности. Като заедно с това постепенно си поставя по-сложната задача да има функционална роля, която изследва целия комплекс от социално-икономически и природни процеси и явления, техните сложни взаимовръзки и въздействието между природата и човека. Така регионалното развитие става основа за разработването на проекти за икономическо развитие на страните, стопанството и усвояването на териториите. Регионалното развитие стига до фундамента на своя предмет - изследването на територията в нейните различни състояния. От друга страна проблемът за взаимодействието на обществото с природата се свежда до извеждането на група въпроси без ясен и отчетлив отговор. Например – Как влияе обществото на природата или природата на обществото и респективно как се вражда регионалното развитие в тези взаимовръзки? Това поражда и въпроса – кое играе решаваща роля в процеса на взаимодействие, обществото или природата? В този сложен ребус важно значение има регионалното развитие, което е призвано да даде отговор на голяма част от тези въпроси. Така от регионална гледна точка ние приемаме, че природата трябва да се разглежда като неотменна част от обществения живот. Очевидно е, че в съответствие с диалектичката логика, когато става дума за единство на обществото и природата трябва да се има предвид ролята на регионалното развитие като структурираща система, в която и природата, и обществото са нейни компоненти и то несамостоятелни, като се разглеждат в определена зависимост или обвързаност. Естествен е изводът, че регионалното развитие е своеобразен мост между природата и обществото.

Изложение

Съществуващите проблеми и противоречия в съвременното положение и обществено приложение на регионалното развитие са обект на множество изследователи. Определено може да се приеме, че регионалното развитие през XXI се намира все още на преломен етап на развитие, в който постепенно се преодолява описателността и се засилва приложния му характер. В този преходен период особено ярко се открояват изключително сложните и сериозни проблеми на разчленеността на регионалното развитие или за неговата комплексност и цялост. Различията в природните условия, историческото развитие и културните традиции в отделните части на Европа водят до обособяването на региони с неравномерност и специфика в социалното и икономическото им развитие. С времето този проблем се изостря и все повече води до необходимостта от намеса за преодоляване на появилите се несъответствия. От друга страна, постепенно се увеличават техническите и социални задачи за разработването на много важни практически проблеми с подчертан регионален характер. В тази посока противоречиво е

разбирането за местоположението на регионалното развитие в цялата система на науките. **Регионалното развитие е определено като междинна наука, като своеобразен интегратор на така наречените управленски, а от там и обществени, както и на естествения (природен) блок на науките.** Това е голям шанс за регионалното развитие, който му дава приоритет при решаването на сложни междудисциплинарни проблеми. Възниква и въпросът, какви са границите и обектът на изучаване на регионалното развитие. Принципно те не могат категорично да бъдат определени, защото повечето науки частично покриват своя обект на изучаване. С известна условност като основен обект на изучаване от регионалното развитие може да се определени средата за обществено развитие (ойкумена) или с други думи заобикалящата ни среда и икономическата дейност в нея. В голяма степен заобикалящата ни среда има своя географски оттенък, поради което е нужно да подчертаем и връзката на регионалното развитие с блока от географски науки. Това в голяма степен кореспондира с факта, че географската среда включва в себе си и заобикалящата ни среда. Може да приемем, че географската среда е част от геосферата, която в значителна степен е усвоена от човека, и въвличена в активната икономическа дейност и материалната основа за съществуване на човешкото общество. Главна задача на регионалното развитие е създаването на научнообоснована прогноза за развитието на заобикалящата ни среда (вкл. географска), свързана с човешкото общество и пространствените системи на производителните сили в условията на все по-силно въздействие на природата от научно-техническия и технологичния прогрес. От това следва, че регионалното развитие е наука за динамичните пространствени системи, формиращи се на земната повърхност вследствие на взаимодействието между природата и обществото, както и за закономерностите и законите за тяхното развитие и управление. Регионалната политика е основен инструмент за регулиране на развитието на обществото, внасяне на равновесие и сближаване на районите по стандарт на живот. От съществено значение за управлението на регионалното развитие е наличието или предвиждането на сериозно ресурсно осигуряване. Ресурсното осигуряване на регионалното развитие е свързано с материалните, трудовите и най-вече финансовите баланси. В по ново време с присъединяването на България към Европейския съюз на преден план излиза и концепцията за полицентрично развитие на селищните структури на държавите в национален и в европейски контекст. Това пък допълнително създава необходимите очаквания за намаляване на съществуващите регионални различия и осигуряване на равни условия за общо икономическо и социално развитие. Извеждането на нови пространствени проблеми от по-висок ранг изместиха фокуса на държавното управление от регионалната проблематика към процеси като интеграция, кохезия и конвергенция, които обаче за да станат реалност трябва да помиват на регионалната парадигма.

Без да си поставяме за цел да правим критичен анализ на същността на регионалното развитие в различните познати от нас научни подходи и страни, свързани с регионалната наука, е необходимо да отбележим, че в англо-саксонската научна литература преобладава регионалната парадигма, която се развива в различни направления. Най-точно фокусът на регионалното развитие налага необходимостта от налагането на функционален подход за обозначаване на протичащите процеси в пространствен и териториален аспект. Това ни дава основание да приемем, че регионалното развитие се стреми да систематизира завършени знания за териториалната диференциация на Земята и затова различава явления и процеси, изменящи пространството и водещи до различни нива на концентрация на населението. Връщайки се върху пространственото развитие в териториален план на страната стопанството, селищата, социалната и икономическа инфраструктура, гъстотата и броя на населението не са равномерно разположени. Това се дължи на трите основни фактора, които оказват влияние през различните исторически

етапи в развитието на България: природни, исторически и икономически. Тези фактори допринасят в България да се променя структура на отделните социални общности, които придобиват териториално значение или казано с други думи създават се териториални и демографски съсредоточия. Те от своя страна имат различен интензитет за развитие, които води до провеждането на различна социално-икономическа политика водеща до териториална диференциация на местата с активна човешка дейност. Това ни дава основание да приемем твърдението, че в методологическо отношение регионалното развитие е своеобразен лакмус на човешката дейност, което извеждат на преден план пространственият принцип на социално-икономическите процеси. На практика в регионалните науки категорията пространство е лайтмотивът на всяко регионално изследване, но чрез протичането на определени функционални процеси и явления. Това дава основание да изведем на преден план хронологизма, като приемем три постулата на регионалното знание – учение за природно-ресурния комплекс, хронологическата или пространствена концепция и теорията на управление на регионалното развитие. В допълнение решенията за регулиране и управление на териториалното развитие, следва да се търсят в умелото съчетаване на средствата на държавното регулиране с пазарния механизъм. Регионалната политика зависи от законодателните решения по отношение типа на административно-териториалното устройство и делене на страната, местното самоуправление и администрация. На практика в България регионалното развитие като научно направление е относително ново. Неговата основа се базира на някои европейски научни школи, което показва една тенденция за формиране на здрав фундамент на регионалните изследвания, базирани на натрупания теоретичен и практически опит на най-развитите национални държави. В голяма степен не е нужно да се обосновава правомерността на съвременното състояние и научна организация на регионалните науки. Това може да бъде обект на внимание и научна интерпретация в отделна статия. Затова вниманието в настоящото изследване е насочено към извеждане на някои актуални тенденции на базата на логическия анализ и хронологическото описание. Регионалното развитие като научно направление, свързано със състоянието на териториалните системи, изучава обекти, които представляват значителна сложност на всяко ниво - глобално, регионално и локално. Поради това е нужна точна логика на научното ранжиране, която трябва да положи съответните усилия, за да превърне интуитивното разбиране в една ясна фундаментална и ясна теоретична концепция за регионалното развитие. В тази посока изходната постановка трябва да се основава на положението, че всяка наука използва основни понятия представяни чрез термини. Освен върху основни понятия всяка научна теория се основава и върху очевидни факти. Тези обикновени и твърде прости, елементарни факти играят в регионалните знания роля, подобна на аксиомите в математиката. Разликата между тях се заключава в това, че аксиомите в математиката може да извлекат цяло математическо знание, и то по чисто дедуктивен път, докато в регионалното развитие е необходимо постоянно допълване и събиране на нови детайли и факти, и данни за тях, анализирани и обобщаване на тези факти, за да се извлекат резултатите, както и натрупване на знания за да се завърши дадения етап на изследване. Регионалното развитие се опира и използва аналитични разработки, нови методи от информатиката и други, с които интерпретира анализирани факти. Общеизвестно е, че в различните науки доминира процесът на диференциация. Аналогичен процес протича и в регионалното развитие. Регионалното развитие вътрешно се диференцира и образува система от науки, в които влизат пет подсистеми: Обща регионалистика (комплексна), Странознание (природни регионални комплекси), Управление на регионалното развитие (управление и администрация на публичното пространство), Регионална икономика и Теории на регионалното развитие. На практика заедно с процеса на диференциация на регионалното развитие се извършва

и друг противоположен процес на интеграция, насочена към единение на регионалните науки, към тяхната вътрешна теоретична цялост. Това дава основание да се открият и нови научни направления на базата на регионалното развитие, основно в три направления: Геоекологично развитие, Геоурбанистика и градско управление и Стратегическо планиране и прогнозиране на регионалното развитие. От друга страна интеграцията на дадена фундаментална наука няма за цел унищожението на нейните клонове и направления, създадени в процеса на диференциацията ѝ. Целта е обединяването на техните общи теоретични концепции. В противен случай регионалното развитие ще загуби своето значение на фундаментална наука и ще се превърне в своеобразен сбор от теоретични и приложни науки в полето на управлението и администрацията. По принцип интеграцията и диференциацията са обективни тенденции в развитието на всяка една от фундаменталните науки, но за разлика от другите науки, тези процеси трябва да са допълнително научно аргументирани и да се фокусират по един безспорен начин. Тъй като регионалното развитие възниква като ново научно направление, почиващо на социално-икономическите и географски знания, което обуславя неговата граничност с природните и обществените науки, се задава необходимостта за извеждане на методологически инструментариум за пространствените закономерности, а те имат необходимостта от конкурентност между социално-икономически и природно-ресурсните знания за очертаване на териториалните и пространствени процеси и явления. Независимо от тази дихотомия може да приеме, че **регионалното развитие само по себе си представлява наука за пространствените съотношения на развиващите се териториални обекти и структуриране на териториалните пространства.** В тази посока необходимо е да приемем, че „регионалното развитие“ е функционален процес при който човека с неговата активна дейност има отношение към заобикалящата ни среда, а от там и на по-отчетливо дефиниране в съдържателен план на пространствено отношение между елементите на разглежданите териториални системи, така че дадена онагледена функционираща териториална система като част от другите геосистеми, разположени върху определена територия. По този начин в таксономичен порядък могат да бъдат анализирани и наблюдавани с цел извеждането на техните потребности и респективно провеждането на определени политики върху тях. Така тези отношения в чисто регионален фокус действат между природните и обществени явления, имащи териториална определеност и регионална значимост, при което им се оказва многостранно влияние. При опита да дефинираме допълнително проблемната област на регионалното развитие достигахме до заключението, че колкото една територия е урбанистично натоварена, толкова в нея се създават условия за прилагане на множество управленски и административни мерки свързани с управлението и функционирането на регионалните общности. В голяма степен това може да даде основание да приемем, че регионалното развитие е научно направление, което е надстройка на социално-управленските и обществено-географските науки. Това ни дава основание да търсим практико-приложния характер на регионалното развитие. Съчетаването на научния инструментариум, свързан с проявленията на отделната територия и измерването на състоянието на икономиката в дадения регион, или териториална общност, определя обхвата на управленски мерки и дейности, които е призвано да реализира икономически и политически активното население с цел постигането на развитие в чисто локален и местен мащаб. В определена степен това може да усилва обхвата на регионалното развитие и чрез налагането на серия от други мерки, сред които и административно-правни в посока на оптимизиране на териториалното деление или устройство на територията. На практика административно-териториалните промени, свързани със сливането, разделянето или оптимизирането на административно-териториални единици е ключов механизъм за ефективното функциониране на управлението и на държавата, който спомага за

изграждането на модерна и стабилна държава с определен тип социално-икономическа система. Един от водещите автори по отношение на административно-териториалните реформи Антъни Ченг допуска, че административните реформи в световен мащаб могат да се възприемат като „нов публичен мениджмънт“ за регулиране на процесите на пространствено развитие¹. Този нов подход, свързан с новия публичен мениджмънт, представлява критика на традиционния модел на публичната администрация на базата на държавната бюрокрация и се изразява в общия провал на ефективно управление на правителството в териториален аспект, далеч надхвърлящо състоянието при което частния интерес или интереса на привилегировани групи доминира над интереса на обществото.” Ченг приема тезата за по-ефективно териториално структуриране на административните структури, така че те да имат високи регионални компетенции, с цел да могат да задават приоритет и да помогат на местните власти за по-ефективното управление на териториалните общности. Това становище се подкрепя и от Кийотака Йокочичи². Според него след децентрализацията, в рамките на съответните закони, от общините се очаква да извършват цялата административна дейност, независимо и по силата на принципа на самостоятелно вземане на решения и делегиране на отговорността. Йокочичи допуска, че една реална деконцентрация на управлението може да постигне повече фокусираност върху регионалните проблеми. Целта е да акцентират върху насърчаването на силните страни в регионалните специфики на всяка община или териториална общност. Необходимо е да се съблюдава единство между функционалната и йерархична структура на системите. Всяка функционална подсистема има своя пространствена организация от елементи ориентирани към природни, икономически, екологични, социални, исторически, демографски и др. предпоставки и ресурси. На всички йерархични нива, определяща роля в социално-икономическото системообразуване изпълняват производствените подсистеми.

Опирайки се на знанията по физическа география, които задълбочено осмислят и дефинират особеностите на разнообразните природно-географски явления с оказаното им въздействие от антропогенния фактор, се извеждат регионалните различия и специфики като важна характеристика на териториалната система. Подобен подход налага търсенето и на по-модерни подходи при изучаването регионалните специфики и особености в териториите на дадена страна. Затова от особена важност е получаването и анализирането на информацията за природната среда и нейните компоненти. Това допринася съществено за развитието на нови направления като „Географските информационни системи“ (ГИС). Тези нови технологии могат да се използват за специфични изследвания, управление на ресурси, регионално и териториално планиране, картография и във все повече области на човешкия живот. Важно значение за развитието на ГИС имат и някои ранни разработки в Европа, като тези на шведския учен Хагерстранд, който през 1955 г. е изследвал аналитичния потенциал на пространствените данни, чрез отчитане на информация за местоположението и населението, свързана с домакинствата. Използването на системи за управление на бази данни е особено важно в съвременните концепции на ГИС, тъй като позволява интегриране на пространствени и непространствени данни. Това от своя страна дава тласък на развитието на геоурбанистиката и регионалната икономика.

Урбанизацията представлява увеличение на градското [население](#), но се обуславя и от развитието на промишлеността и други градски дейности. Процесът на урбанизация започва със самото начало на цивилизацията, както и създаването на градовете, но засилено след

¹ Cheung Anthony B. L.. The Politics of Administrative Reforms in Asia: Paradigms and Legacies, Paths and Diversities, Стр.3-5

² Yokomichi, Kiyotaka. “The Development of Municipal Mergers in Japan”, *National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS)*, p. 6.

индустриалната революция, както и използването на нови технологии в селското стопанство, което намалява нуждата от човешки труд, както и разширяване на сектора на услугите в икономиката. Урбанизацията носи със себе си цял набор от проблеми, особено когато тя е изразена като внезапна голяма концентрация на население в една сравнително малка площ. Ето защо, възниква необходимостта от приложение на специални мерки и процедури, които да спомогнат изграждането и организацията на населените места. Големите градове се нуждаят от специално организирани водоснабдяване, канализация, доставка на храна и други хранителни стоки, електрическа и телекомуникационна мрежа. В допълнение, трябва да се обърне специално внимание на качеството на живот в града, включително борбата срещу замърсяването, престъпността и други дейности. Това дава основание регионалното развитие да се насочи към проблемите на регионалната икономика. Следователно се налага прилагането на по-специален теоретичен подход към териториалното развитие, което налага три групи проблеми. На първо място икономии от мащаба, характерни за определена територия, на второ място търсене на предимства, които произтичат от съседството до други производства и на трето място урбанизационният ефект, който се изразява в извънредно силното развитие на градските селища, съсредоточаване в тях на големи маси от населението. Това е свързано с разположение на стопански фирми на територията със съвместно използване на финансови и административни услуги, инфраструктура, близост до пазара. Разглеждайки тези проблеми, регионалното развитие още повече придобива функционално значение, то вече обхваща и развитието на икономиката, отрасловата структура и изградената инфраструктура, обуславя териториалните различия между административно-териториалните единици и икономически райони и дава отговори на редица въпроси, свързани с това. Допълнителен фокус върху регионалната наука е измерването на развитието чрез индикатори като: концентрация на хора на територията, стопански дейности локализиращи на територията, доход на работен час, наличие на изградена индустриална, производствена и социална инфраструктура, статус на живота, екологична обстановка и др. Най-широко разпространените обаче и официално използвани за целите на европейската регионална политика са показателите: БВП на глава от населението и процентът на безработните, доходите на глава от населението, инфлацията, индексът за човешко развитие и други. Другият популярен показател за измерване на различията в отделните територии е нивото на безработица. Безработицата е един от най-сериозните проблеми на Европа. Различията се открояват главно между селските райони, районите намиращи се в упадък, периферните райони и силно урбанизираните райони. Причините за изоставането на доходите са периферното разположение, недостатъчно капитали инвестирани в производството, недостатъчната инфраструктура за предприятията и частните домакинства, както и ниското ниво на общата и професионалната квалификация на населението. Трябва да се спомене и фактът, че при бърз икономически растеж различията между най-богатите и най-бедните райони намалява, а при спад на икономическия растеж различията отново се увеличават. В тази посока регионалното развитие увеличава своя фокус и обхват на изследване, като започва да се формира като стабилна фундаментална наука, решаваща проблемите на пространственото развитие в неговата социално-икономическа цялост. Разбира се, заявката за тази фундаменталност е път, който трябва научно да се извърви с практико-приложност и дефиниране на различни социални измерения и възможности за изтеглящо социално-икономическо развитие. Това в голяма степен налага да върнем фокуса на изследване на друга плоскост, следвайки нормалната визия за съчетаването на природния компонент, който влияе върху икономически активното население и фактичното поведение на демографския фактор върху териториалното развитие на отделните териториални общности. Формирането на регионалната политика в рамките на Европейския съюз е да се постигне

нужният темп на устойчиво развитие, което да намали структурните диспропорции между регионите в ЕИО/ЕС и да ускори балансираното развитие на териториите в рамките цялото европейско пространство. От това произтича, че всички поставени цели и задачи свързани с регионалната политика се базират на концепциите за сближаване и икономическо сътрудничество между страните членки.

В пространствена връзка с горните съждения, стои въпросът дали е правомерно да се интерпретира физикогеографската среда като „природна“ регионалистика, ако се приеме, че обектът на изучаване от нея е геосферата, а нейният фокус е ландшафта. Следва да се признае, че е необходимо дефиниране на специално определение за природната регионалистика. Като се обвърже природният комплекс с неговото използване и опазването на околната среда, то несъмнено стигаме до общи научни постулати на природната география и опазването на околната среда. В тази посока може да стигнем и по-далече като допуснем, че геоекологията е съвкупност от съчетанието на природната география и опазването на околната среда. Тогава „природната регионалистика“ е призвана да осъществява специфичните управленски мерки и подходи към рационалното използване на природните ресурси и управлението на околната среда, свързани с нейното възстановяване и предотвратяване на упадък на територията от активната човешка дейност. В тази посока „природната регионалистика“ може да придобие и по-ново измерение, включвайки и политиката за устойчиво развитие, което може да даде началото на ново научно направление „**геоекологично развитие**“ като надстройка над регионалното развитие и геоекологията. Това ни дава основание да се позовем на Хагет (1979), който смята, че имаме работа със структурата и взаимодействието на две главни системи: екологична, която обединява човека и обкръжаващата го среда и пространствена, свързваща един район с друг, посредством сложен обем. С. Лавров (1989) в голяма степен определя същността на геоекологията като наука от която може да се дефинират и нови научни направления, като например устойчивото развитие. На практика природните науки, както и другите групи регионални и географски науки имат интердисциплинарен характер, тъй като контактуват много тясно с други фундаментални науки или техните клонове. Поради това може да се приеме, че всяка самостоятелна наука от регионалния научен клон е и интердисциплинарна и междинна и дори фундаментална, стига да има своя стройна теория и методология. В случая става дума за конкретни изследователски методи, които могат да бъдат заимствани от други науки. Методите, използвани от регионалните науки и от геоекологията се модифицират, адаптират и усъвършенстват с огледа на изучавания с тяхна помощ обект. Определението на блока на регионалните науки е повече от положително заради факта, че регионалното развитие е особено и е важен елемент от структурата на управленските науки. Без съмнение в методическо и организационно отношение регионалното развитие в България не се адаптира достатъчно успешно към световните стандарти. В голяма степен българската научна мисъл избягва налагането на понятието регионално развитие. Също така регионализмът се вмества ту под формата на икономическите райони, ту като икономическа география или като управленски системи. В тези случаи регионалното развитие или по-точно регионалните аспекти се вписват в управленските и географските науки. Това налага да обърнем внимание, че **регионалното развитие е свързано с изучаването в цялостен план на обособени територии или региони на сушевата земна повърхност на базата на протичащите в тях социално-икономически промени и управленски дейности, свързани със състоянието на човешкото общество.** Налага се още веднъж да се подчертае, че регионалната парадигма е сърцевината на управленските науки. Независимо от това, и в миналото и сега, възниква въпросът къде е мястото на регионалното развитие в системата на администрацията и управлението, какъв е предметът на регионалното развитие, заменя ли той обществените и

природните науки? Регионалното развитие по своята същност е синтезирано и локализирано допълнение на управленските, природните и обществените науки. Регионалното развитие не ги заменя. Както фундаменталните науки, сред които физика, биология и география са мост между природата и обществото, така и регионалното развитие е своеобразен интегратор между двата основни блока на управленските и географските науки. Регионалното развитие частично покрива обектите на изучаване и предмета на изследване на природните и обществените науки. Обособяването на регионалното развитие и неговата методология, специфични задачи, методи и практически форми са нужни преди всичко за практиката и приложението на обществените науки. Тук обаче не става дума за създаване на механични смеси, а за характеристики, съдържащи в себе си логично съчетание на най-важните черти на тяхното пълно обвързване. Регионалното развитие синтезира конкретни, но различни материали за страните и районите, разкрива тяхната специфика и без преувеличение представлява самата същност на географията, без която тя се лишава от смисъла на своето съществуване. От казаното до тук, няма съмнение в обособяването на блок от теоретични регионални дисциплини. Това е така, защото регионалното развитие обхваща проблемите в тяхната цялост. Това обаче не означава, че регионалните науки няма да могат да имат свои собствени теоретични обобщения, постановки и принципи. Теорията на регионалното развитие обобщава разнородни материали като своеобразен противовес на диференциацията на регионалното развитие. Освен това регионалното развитие изучава обектите на заобикалящата ни среда и човешкото общество не от различни страни, както отделните управленски науки, а като единно цяло. Теоретичната база на регионалното развитие създава нов етап на конкретните регионални изследвания. Не бива да се смесват понятията регионалистика, регионализация и регионално развитие, независимо че между тях има общи черти. В значителна степен регионалистиката предхожда регионалното развитие, а регионализацията е само един процес от регионалното развитие. Налагането на статистическите и картографските методи, визуалните анализи и дигиталното моделиране, могат да изведат регионалното развитие на нов път на научно-технологично развитие и укрепване на фундамента на регионалните науки като водещо научно направление.

Заклучение

Представената структура на регионалното развитие, изразява едно аргументирано гледище. То няма и не може да има претенциите за изчерпателност. Необходимо е събирането на още много становища от чужди и наши автори, работещи по проблемите на регионалното развитие, осмислени от логически и лексикологически позиции. Такива становища биха довели до значително по-точни понятийни същности и утвърждаване на най-правилните по своето съдържание и транскрипция термини. Същевременно изразявам надеждата, че с този подход и научна алтернатива, ще се открие началото на поредица от статии, които в крайна сметка, ще допринесат за издигането на регионалното развитие като модерна и научно подплатена наука.

References:

1. Georgiyev, L. Regionalna ikonomika. Izd. NBU, 2006
2. Dimov, N Geografiya i teoriya: Kartografiya na prirodno-sotsialniya sintez.2008
3. Karastoyanov, St. Politicheska geografiya, geostrategiya, geopolitika. Izd. Sv.Kl. Okhridski“, preraboteno i dopalнено izdaniye. 2008
4. Karakashev, Hr. et al. (1989) "Regional Economy" Ed. Science and art.
5. Lavrov, S.B Geoekologiya. Teoriya nekatoryue n"prosy praktiki-Izv.VGO,1989 №2
6. Petrov, K. Regionalna politika na EU i Bulgariya, izd.Stopanstvo 2015

7. Haget, P, Geografiya: sintez sovremennykh znaniy. M Progres, 1979
8. Dimov, N., Geography and Regional Development: Methodological Issues. – In: Human Dimensions of Global Change in Bulgaria. First International Conference. Sofia, 2005
9. Hartshorne, R The nature of geography, Landcaster, 1939
10. Hartshorne, R On the motives of methodical discussion in American geography. In: Annals Association of American Geographer N J 1978
11. Hartshorne, R Notes towards and bibliography of the nature of geography. In: Annals Association of American Geographer N Y 1979
12. Cheung Anthony B. L.. The Politics of Administrative Reforms in Asia: Paradigms and Legacies, Paths and Diversities